

НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ВОДОГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ ЗОНИ ЗРОШЕННЯ

Л.О.МАРМУЛЬ – д.е.н., професор,

О.О.ПЕТРОВА – к.е.н.,

І.О.ДОНЕЦЬ – аспірант, Херсонський державний аграрний університет

Як свідчить світовий досвід, в провадженні ринкового механізму господарювання в агропромисловій сфері економіки сприяє ефективному та раціональному використанню усіх видів ресурсів, прискоренню науково-технічного прогресу, оптимізації структури виробництва, підвищенню рівня життя населення, розвитку та оптимальному розміщенню господарських комплексів, демократизації усіх основ життєдіяльності суспільства.

В ефективному функціонуванні сільського господарства в посушливих умовах Півдня України велику роль відіграють водні ресурси. Використання води у значних масштабах наповнює економічні відносини в аграрній сфері новим змістом. Особливої ваги набуває проблема забезпечення сільських населених пунктів якісною питною водою; водопостачання підприємств і організацій АПК різних форм власності; водозабезпечення зрошуваного землеробства; забезпечення позитивного екологічного стану водних об'єктів.

Водночас, здійснення радикальних аграрних перетворень в АПК на ринкових засадах відбувається в умовах загальної економічної кризи, яка зумовлена певними об'єктивними та суб'єктивними чинниками. Головними серед них є: розрив виробничих зв'язків у колишньому єдиному господарському просторі, зниження забезпеченості сільського господарства ресурсами, а також скорочення асигнувань із держбюджету на виробничий та соціальний розвиток села. Так, порівняно з 1991 р. наявність зернозбиральних комбайнів в сільському господарстві Херсонської області скоротилася на 40%, тракторів – на 45%. Це призвело до значного спаду виробництва у сільському господарстві, зниження врожайності сільськогосподарських культур. В останні роки значно погіршилося фінансування водопостачання і зрошення. Починаючи з 1991 р. скорочення обсягів фінансування призвело до скорочення зрошуваних площ, непродуктивного їх використання, негативно позначилося на матеріально-технічному забезпеченні зрошення. Так, обсяг капітальних вкладень на водогосподарське бу-

дівництво за період з 1991 р. скоротився у 15 разів. Відсутність коштів не дає змоги підтримувати в належнім стані насосні станції, гідромеліоративну техніку та гідромеліоративну мережу в цілому. Значних збитків завдає також погіршення екологічного стану водних джерел. За такої економічної ситуації необхідні кардинальні зміни у підходах до формування фінансового забезпечення та інвестування водогосподарського комплексу.

У країнах Західної Європи держава надає значну фінансову підтримку сільському господарству. В окремі роки сума коштів, спрямованих в аграрну сферу Німеччини перевищувала майже на 9% величину чистої продукції сільського господарства. В Україні, починаючи з 1994 р. державне втручання в розвиток аграрного сектора економіки має сталу тенденцію до зменшення. Однак сформовані у процесі реформ ринкові механізми поки що малоефективні та не можуть без активного втручання держави забезпечувати позитивні зміни в економічній ситуації в АПК. Держава за допомогою системи економічних важелів повинна створити сприятливе економічне середовище для виходу галузі з кризового стану, стабілізації та нарощування сільськогосподарського виробництва відповідно до конкретних умов кожного господарства. Необхідність державної фінансової підтримки сільського господарства визначається специфічними умовами виробництва, серед яких виділяється водозабезпечення зон зрошення Південного регіону. Водні ресурси у зрошуваному землеробстві використовуються з низькою ефективністю, неекономічно спостерігаються великі втрати води при транспортуванні, коефіцієнт корисної дії державних зрошувальних систем досить низький, неритмічно працюють магістральні та розподільчі канали, водопроводи тощо. Ці проблеми потребують негайного вирішення на основі злагодженого механізму взаємодії регіонального управління водогосподарським комплексом, цільової державної підтримки та державного управління і регулювання фінансових відносин в АПК.

Державне управління в галузі використання і охорони водних ресурсів в агропромисловій сфері повинно включати такі основні напрями діяльності:

- регулювання використання і охорони та відтворення водних ресурсів на основі банку даних річкових басейнів;
- організація управління по забезпеченню використання і охорони вод, до якого входять проектування водогосподарських об'єктів та систем, проведення водоохоронних заходів, експлуатація та відновлення водних мереж;
- моніторинг вод;

– планування заходів по використанню водних ресурсів на перспективу;

– здійснення контрольних функцій за використанням водних ресурсів та контроль за скидами в водні об'єкти.

З метою забезпечення сталого функціонування водогосподарського комплексу повинні бути розроблені основні напрями вдосконалення державної підтримки водного господарства. Механізм державного фінансового регулювання за допомогою цінових, податкових, кредитних важелів має забезпечувати ефективне та стабільне функціонування всього агропромислового комплексу. Одними із найважливіших засобів державного регулювання є бюджетні асигнування різних форм (у вигляді прямих грошових виплат, або у формі податкових знижок, відстрочки платежів по кредитах) та незворотнє фінансування з бюджету окремих цільових програм. Це дає змогу створювати сприятливий економічний клімат по стратегічним напрямам агропромислового комплексу. Кошти бюджету та позабюджетних фондів повинні спрямовуватись на фінансування капітальних вкладень у водогосподарський комплекс, соціальний розвиток села та зменшення екологічного навантаження на водні джерела.

Крім того, приймаючи до уваги загострену екологічну ситуацію в Україні, надмірну разораність та виснаженість земель, дуже важливим стає державне фінансування екологізації виробництва в водогосподарському комплексі, введення безвідходних та ресурсозберігаючих технологій, законодавча підтримка програм охорони навколишнього середовища.

УДК 338.43: 631

РАЦІОНАЛІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ В ЗОНІ ЗРОШЕННЯ

О.О.ПЕТРОВА – к.е.н., Херсонський ДАУ

Ринкова орієнтація агропромислової сфери економіки України вимагає вдосконалення управління та регулювання використання водних ресурсів як важливого засобу функціонування сільського господарства. Основу раціонального водокористування повинні складати: розв'язання проблеми забезпечення сільських населених пунктів якісною питною водою; водопостачання сільськогосподарських організацій і підприємств різних форм власності й організації виробництва; водозабезпечення зрошуваного земледілля.